

arja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina s dostavljanjem na dom ali po pošti K 1'50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18'—, polletna K 9'—, četrtletna K 4'50. — Za inozemstvo K 30'—, — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in ins-rate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratov: Enostopna pettivrstica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Selenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštne proste

Štev. 165.

V Ljubljani, v sredo dne 20. decembra 1911.

Leto I.

Na počitnice.

Danes ima državni zbor zadnje sejo pred božičnimi prazniki. Večina poslancev zapusti še noč Dunaj, da se vrnejo najbrže šele meseca februarja v državni zbor. Zakonodajno delo bo zopet za dva meseca ustavljeno, kakor da je res tako malo posla, da se čas lahko tako brezskrbno trati.

Poslanci se razhajajo, ali prebivalstvu ne prinašajo za božič takorekoč ničesar. Z velikimi upi je ljudstvo pozdravljalo sestanek nove, v poletju izvoljene zbornice, ali doslej se je izpolnilo le jako malo nad. Kandidatje, ki so jih volilci poslali na Dunaj, so imeli jako mnogo obljub, preden so bili izvoljeni; ali parlament, ki je sestavljen iz njih, je razočaral ljudstvo. Bojevitost, mož, ki so se v agitaciji kazali leve, se je na Dunaju večinoma izkazala kakor kafa in junaki, ki so doma grmeli in razsipavali strele, so se gori izpremenili v pohlevne ovčice, ki jih pastir lahko goni, kakor se mu poljubi. Grof Stürgkh žvižga, meščanske stranke v parlamentu pa plešejo.

Največje razočaranje so poslanci buržoazije pribavili ljudstvu v vprašanju draginje. Treba se je spomniti, na kakšen način je bilo sklicano zadnje zasedanje, da se prav spozna satirična komedija, ki se je odigrala na Dunaju. Zbornica je bila sklicana na zahtevo socialnih demokratov, ki so utemeljili svoj predlog s tem, da je nujno potreba uspešnih ukrepov proti draginji. Kljub temu, da je vlada hotela odlašati in da so agrarci z našimi klerikalci na čelu poizkušali zavlačiti, je vendar večina sklenila, da se ima zbornica sklicati prej nego je bilo prvotno nameravano.

Ta sklep je bil zelo razumljiv. Draginja je prav nenavadno razburila vse prebivalstvo. Na čelu protidraginjskemu gibanju je korakalo delavstvo, ki je seveda najbolj čutilo udarec podraževanja. Ali tudi izven delavskih krogov je naraščala nezadovoljnost. Zlasti uradništvo in učiteljstvo je prihajalo v podoben položaj, kakor delavstvo. Doim so se izdatki množili od dne do dne, so ostajali dohodki neizpremenjeni; neizogibna posledica nerazmerja med potrebo in pokritjem je bil primanjkljaj. Namesto nezadovoljnosti se je že pojavila razdraženost. Na nešteti shodih so se sklepale energične zahteve in tudi meščansko časopisje, ki je moralo računati z razpoloženjem v uradniških in uradništvu podobnih slojih, je bilo polno ogorčenih protestov in radikalnih zahtev.

Pod pritiskom tega splošnega gibanja se je sklical parlament. Takoj prvo uro se je

vnel boj proti vladi zaradi dnevnega reda. Socialno demokratična zahteva, da se začne nemudoma razpravljati o draginjskem vprašanju, je zmagała. Kazalo je, da so se začele meščanske stranke vendar zavedati svoje najnujnejše dolžnosti.

Baron Gautsch se je upiral vsem zahtevam, od katerih je bilo pričakovati resne in nagle pomoči. Ali meščanski poslanci so še mislili na svoje volilce. Tedaj se je zazdelo, da je poslala neznana usoda Gautschu nalašč Njeguševo nepremišljenost na pomoč. Z njegovimi streli je hotel nahujskati meščanske stranke zoper socialno demokracijo in jih odvrti od draginjskega vprašanja. Tudi to se mu ni posrečilo. Proti socialnim demokratom so se že dali razdražiti; a ko je bilo treba govoriti o draginji, so morali tudi meščanski, celo krščansko socialni poslanci govoriti hote ali nehote prav tako kakor socialni demokratje.

Baron Gautsch se le še ni vdal in ko je v draginjskem odseku spoznal „nevarnost“, da se sprejmejo predlogi drja. Rennerja je uprizoril znano komedijo z veterinarji na tajni seji, hoteč naslikati hudiča, ki se baje skrivajo v argentinskem mesu. In zopet ni imel sreče. Prejeto je bila burka pripravljena in preveč razumljiv je bil njen namen.

Dolgo je bilo videti, da ostanejo meščanski poslanci vendar enkrat brabri. In upanje med prebivalstvom je naraščalo.

Tedaj je baron Gautsch odstopil. Njegova nervoznost je postala tako velika, da je dvomljivo, če je zadnje čase še natančno vedel, kaj da govori. Žugauje in zmerjanje, katero je posvečal uradnikom in zlasti železničarjem, je imelo take oblike, da je bilo za korektnega Gautscha čisto nemormalno.

Na njegovo mesto je stopil grof Stürgkh, ki si je že dolgo gladił pot do ministrskega predsedništva. Kakor so bile Gautscha pozdravljale nenavadne simpatije, tako je sprejelo Stürgkha splošno nezaupanje. A namesto, da bi ga bil novi šef vlade izkušal ulaziti, mu je dejal še več povoda. Glede na argentinsko meso je oblastno izjavil, da vlada kratkomalo ne izvrši sklepa, če zaključijo zbornica kaj takega, s čimer se ne strinja on, grof Stürgkh.

In takrat je meščanskim junakom padlo srce v blače. Tisti hip, ko je bilo najbolj potrebno, da bi bil parlament vstal v obrambo svojih pravic in odločno pokazal vladi, kateri prostor ji gre po duhu ustave, je Stürgkh zmagał, in večina, ki je Gautsch ne s koncilijantostjo ne z argumenti ni mogel sestaviti, je zlezla Stürgkhu kar sama pred noge. Ko je prišlo v zbornici do odločilnega glasovanja

o argentinskem mesu, so meščanske stranke omahule, pa so kljub svojim obljubam, kljub korajžji, ki so jo bili kazali prej, glasovale kakor je hotel Stürgkh.

Rennerjev predlog, ki nalaga vladi da dovoli vsako prošnjo za uvoz argentinskega mesa, brez časovne in kvantitativne omejitve, je padel in sprejet je bil vođeni predlog Poljakov, da naj vlada poskrbi za argentinsko meso po potrebi.

Dr. Ravnihar, ki je bil za svojo osamelost poiskal zavetja v mladočeskem klubu, nam je takrat dopovedal, da nič ne de, če je glasoval proti Rennerjevemu predlogu. Češ Steinhaušov predlog je ravno tako dober. Danes bodo nemara tudi politični začetniki razumeli, kakšna kardinalna napaka je bila odklonitev Rennerjevega praktičnega predloga.

Dne 22. novembra je bil sprejet Steinhaušov predlog. Mesec dni je minil. In kaj je vlada doslej storila zaradi argentinskega mesa? — Niti prsta ni ganila, niti zmenila se ni za vso stvar. In danes pojde državni zbor na počitnice, Stürgkh mu bo voščil vesele praznike, za uvoz mesa (pa se bo brigał toliko, kolikor za lanski sneg! S Steinhaušom predlogom je stvar pokopana. Argentinsko meso se bo uvažalo na Angleško in v Belgijo, v Italijo in v Švico, ali Avstrija mu ostane zapita.

Za to dobroto, ki je zlasti zdaj po zimi posebno „blagodejna“ se prebivalstvo lahko zahvali meščanskim poslaneem. Argentinskega mesa ni; novih davkov bo tem več, zakaj teh bodo gospodje ljudstvu rajši privoščili celo zbirko.

Gospodje prvega reda.

Med mnogimi nepotrebnimi institucijami, ki jih imamo v Avstriji, je nedvomno takozvana gosposka zbornica ena najnepotrebnejših. Že naslov tega zavoda izpričuje, da imamo v njem pravzaprav le relikvijo iz preteklosti, ki jo navsezadnje lahko hranimo, ki pa nima dandanes nobenih življenjskih pogojev in nobene življenjske pravice več. Zakaj »gospodje« v tem smislu, kakor se izražajo v naslovu gosposke zbornice, ni več v Avstriji, odkar so naši očetje postali svobodni državljani. »Gospodje« — »Herren« — »Signori« se bili nekoč graščaki, fevdalni gospodari, katerim so bili kmetje dani v last, »leibeigen«; gospodje so bili člani prvega stanu, dokler so bili v državah in deželah še stari; signori so bili gospodarji aristokratskih mestnih republik — skratka, go-

spodje so bili višji, gospodujoči ljudje za razliko od »proste« ljudstva. Ali gospodje te vrste so umrli; danes nima noben baron več podložnih duš, temveč mora biti vesel, če ima sam svojo. Odkar je minulo podložništvo, umal nviši se državljanstvo, smo vsi gospodje.

Ali raznovrstni knezi in grofi ne razumajo, da so leta ves čas tekla, pa mislijo, da ima njih gospodstvo še vedno tak pomen kakor v dobi križarskih bojev. Domišljajo si tudi, da je »gosposka zbornica« nekako predpostavljena poslanski, in včasih jim pridejo muhe, da hočejo nastopati kot varuhi poslancev in kot kuratorji Avstrije. Ker je meščanstvo v socialnem življenju tako slabotno in tako malo samozavestno, da smatra vsakega barona za človeka in pol ter vsakega princa za polboga, je rojenim zakonodajcem zrastel greben, pa mislijo, da jim gre v politiki nekakšno prvenstvo, ki jih postavlja nad zbornico pravico, ne le da kritizirajo zakone, sprejeto v poslanski zbornici ter da jih izpreminjajo, ampak da čitajo »drugi« zbornici levite.

Ker je bil Bienertli v svoji velemodrosti razpustil državni zbor, misleč da bo rešil svojo ministrsko eksistenco in ker je potem Gautsch predpisal novo izvoljeni zbornici toliko počitnic, da je prišla za mesec dni prepozno do dela, je bilo nemogoče gledati na reformno državnozbornskega opavihniku storiti kaj drugega, kakor podaljšati provizorično reformo za leto dni. V Avstriji se mora prenašati jako mnogo provizorijev in provizorični opravniki gotovo ni najhujši med njimi. Če se je zbornici, za katero velja, sami zdelo, da bo izhajala z njim, si pač ljudem izven zbornice posiancev ni treba beliti glave zaradi tega.

Toda gosposka zbornica, ki navadno sama ne ve, čemu je na svetu, si mora od časa do časa sugerirati, da ima kakšno nalogo in kakšen namen, visok namen. Ko je dobila od poslanske zbornice sprejeto podaljšanje provizoričnega poslovnika, se je nekaterim visokoplemenitim gospodom zazdelo, da bi bila to prilika, ob kateri bi gosposka zbornica lahko pokazala svetu, da je na svetu in da ima vzvišen poklic.

V komisiji gosposke zbornice je bil knez Schönburg izvoljen za referenta o poslovniku, in ta visokorodni gospod je

ANTON ČEHOV:

Ženska sreča.

Generala Zapupirina sa pokopavali. K hiši pokojnika, kjer je godla mrtvaška godba in so se razlegala vojaška povelja, so z vseh strani vreli ljudje, ki so si hoteli ogledati pogreb. V eni izmed skupin, hitelih k pogrebu, sta bila uradnika Probkin in Svistkin, oba z ženo.

— Nazaj! — ju je ustavil policijski komisar z dobrim prijaznim obrazom, ko so dospeli do kordona. — Nazaj! Prosim, stopite nekoliko nazaj! Gospoda, mi ne moremo nič za to! Prosim, stopite nazaj! Sicer, dame naj le gredo skoz... izvolite, mesdames; ampak vas pa prosim za božje voljo...

Ženi Probkina in Svistkina sta zardeli od te ljubeznivosti policijskega komisarja in snuknili skoz kordon, a nju moža sta ostala tostran živega plota opazujoč hrbte redarjev, pešcv in na konjih.

— Zlezli sta skoz kordon! — je dejal Probkin in zavistno, skoro sovražno pogledal za ženama. — Čudno srečo imajo krila, pri moji veri! Moški ne bodo nikoli živili takih predprav kot ženski spol. In kaj pa je posebnega na najinih ženah? Navadni ženski, s predsodki; pa so ju spustili skoz. A naju, dasi sva vladna svetnika, ne spuste za nobeno ceno

— Ampak čudno sodite, gospoda! — je dejal policijski komisar in očitajoče pogledal na Probkina. — Če spustimo vas, se začnete takoj prerivati in kaliti red; danja pa si po svoji delikatnosti nikoli ne do-

voli kaj podobnega!

— Nehajte, prosim vas! — se je razsrdil Probkin. — Ženska se v gneči zmerom prva preriva. Moški stoji in gleda na eno točko, a ženska razprostira roke in snje okolo sebe, da ji ne pomečkajo obleke. Kaj bi govorili; ženske imajo srečo zmerom in povsod. Žensk ne jemljo v vojake, a na plesne večere imajo brezplačen vstop; in telesne kazni so zanje odpravljene... In za kakšne zasluge, se človek opravičeno vprašuje. Če je deklica spustila robec na tla, ji ga moraš pobrati; če vstopi, moraš vstati in ji ponuditi svoj sedež; če odhaja, jo moraš spremiti... Pa vzemimo činovne razrede! Preden postanemo, jaz ti ali kdo brug vladni svetniki se moramo truditi vse življenje, a deklica ramo trudi vse svoje življenje, a deklica se je pol ure poročala z državnim svetnikom — pa je že visoka oseba. Da postanem knez ali grof, moram osvojiti ves svet, Sipko moram vzeti, biti nekaj časa za ministra, a poljubna Anka ali Katinka, ki se ji še ni mleko do dobra posušilo na ustnih, pometa pred grofom s svojo vlečko, pomežikuje malo s svojimi očki, — je že visokorodna... Ti si pravkar postal vladni tajnik... Ta činovni razred si dobi, a lahko rečemo, s krvjo in potom; a tvoja Marija Fomišna? Zakaj je ona vladna tajnica. Iz popovske hčerke se je čez noč prelevila v uradnico. Lepa uradnica! Naj poskusi enkrat z našim delom, takoj ti vpiše došle akte med odposlane.

— Zato pa poraja z bolečinami otroke, — je pripomnil Svistkov.

— Velika stvar! Stala naj bi enkrat

pred uradnim načelnikom, kedar prav pošteno ošteva človeka, pa bi se ji brž zadel porodi kakor zabava. V vseh, prav vseh rečeh imajo prednost! Poljubna deklica ali dama iz naših krogov sme generalu take zasoliti, kakor jih ne smeš izreči niti beriču. Da... Tvoja Marija Fomišna gre lahko smelo z vladnim svetnikom pod pazduho! Pa poskusi ti enkrat! V naši hiši, ravno pod nami, živi neki profesor s svojo ženo... On je v činovnem razredu generala in ima red sv. Ane prvega razreda, pa bi slišal enkrat, kako ga pozdravlja: »Bedak! Bedak! Bedak! Čisto preprosta babnica, iz purgarske familije! Pa naj bi bilo: ona je vsaj zakonska žena; odkar stoji svet, je tako urejeno, da zakonske žene zmerjajo! Ampak vzemi nezakonske žene! Kaj vse si dovoljujejo! Do sodnega dne ne pozabim slučaja, ki se mi je prepetil. Kmalu bi me bilo konec, in le molitvi svojih staršev se imam zahvaliti, da se je srečno skončal. Lani, se spominjaš, me je vzel naš general s seboj na deželo, da sem mu vodil korespondenco... Delo je bilo prav otročje, komaj za uro ga je bilo na dan. Opravič sem svojo stvar, potem pa sem se sprehajal po gozdu, ali pa sem v družinski sobi poslušal lakajске pesni. Naš general je samec. Njegova hiša je kakor polna čaša, služabnikov je kakor pasje zalege, ampak žene ni, ki bi vzdrževala red. Služinčad je razbrzdana in neposlušna... a nad vsemi poveljuje baba, Vjera Nikitišna. Ona naliva čaj, sestavlja obed in kriči nad lakaji... Orda, zlobna baba, dragi moj, in kakor živ satan izgleda. Debelo, rdeče

vreščalo... Če začne kričati nad kom in vreščati, je najboljšje, da zbežiš. Najhujše niso psovke, ampak to vreščanje. Moj bog! Nobeden ni mogel shajati z njo. Ne le v služabnike, ampak tudi vame se je zadirala bestija... Pa sem si mislil: le počakaj, ko se naključno pripraven tre nutek... razložim načelniku vse o tebi Ves zaglobljen je, sem si mislil, v službo, pa ne vidi, kako ga ciganiš in kako ravnaš s posli. Le potrpi, odprem mu oči. In odprl sem oči, prijatelj, a odprl sem jih tako, da bi bil kmalu svoje oči zatisnil na veke, in da me je še sedaj strah, če se le domislim. Nekoč grem po hodniku, pa zaslišim vreščanje. Najprvo sem mislil, da koljejo prešiča, potem sem poslušal in slišal, da Vjera Nikitišna nekoga zmerja: »Osel! Tak capin! Zlodej!« — Koga ima? — si mislim. In naenkrat, bratec moj, se odpro duri in vun skoči naš general, ves rdeč, z debelimi očmi, lasje — kakor da bi se bil sam vrag valjal po njih. A ona za njim: »Capin! Vrag!«

— Lažeš!

— Moja častna beseda! Po meni, veš je kar zavrelo. Naš je ubežal v svojo sobo, a jaz sem stal kot bedak na hodniku in nisem ničesar razumel. Preprosta, neizobražena baba, kuharica — pa si dovoljuje take besede in tako obnašanje! Mislim si, da jo je general hotel odpustiti, a ona je izkoristila okolnost, da ni prič, in ga je pošteno zlasala. Vseeno, pojde vsaj proč! Pogrelo me je... Podal sem se k njej v sobo in dejal: »Kako si se predržnilo, malopridno babše, s takimi besedami obkladati visoko osebo? Ali misliš,

izdejal poročilo, v katerem se izraža vsa nadutost in donišljivost privilegirane kaste. To poročilo »rešega vse meje, ki so mu v najsvobodnejšem zmislu določene po logiki, pa izraža kritiko poslanske zbornice in sicer kritiko, ki ošteva in zmerja poslansko zbornico, kakor da so gospodje aristokratije postavljeni za vzgojitelje poslancev in za sodnike nad njimi.

Najprej se poročilo previsokorodnega gospoda kneza znaša nad tem, da je poslanska zbornica zopet sklenila provizorij. Potem pa modruje, da so bili naši poslovnik sestavljeni v dobi »normalnega političnega razvoja« in da niso obsegali nobenega varstva proti »tedaj še neznanim in neslutnim izgredom«; nadalje govori o obstrukciji, očita poslanski zbornici, da ne zna napraviti reda, da se ne more odločiti za saniranje parlamentarnih razmer, graja, da se ni sprejel paragraf, po katerem se poslanci lahko izključijo od sej, pa pozivlje vlado, da naj se upira vsakemu zakonu, ki bi jo prisilil, da mora odgovarjati interpelacijam, dokler ne bo sprejet popolnoma nov poslovnik.

Kar smatra taka knežja pamet za »normalen« politični razvoj, o tem se ni vredno pripraviti. Da se zdi vsaka demokratska izprememba gospodom »nenormalna«, je stara reč, in posebno jim je vse nenormalno, odkar je vpeljana splošna in enaka volilna pravica, ki je celi četi njihovih plemenitih tovarišev odvzela sedeže v poslanski zbornici. Za politične nazore teh penzionistov se že davno ne briga živ krst v državi. Ali če je ustava ljudem, ki nimajo niti enega volilca za sabo, dovolila, da se smejo sploh še kaj meniti o zakonih, ki jih je že sklenila zbornica poslancev, ne dovoljuje dostojnost, da se privilegirani ljudje, ki nimajo nobene odgovornosti napram ljudstvu, znašajo nad zbornico izvoljenih poslancev kakor histeričen uradni predstojnik nad pisarniškim slugom. Najmanj pa se to podaja v stvari, ki se prav nič ne tiče gosposke zbornice, ker velja poslovnik, ki ga sklepa zbornica poslancev, edino le za to zbornico in ker si celo vsako privatno društvo in vsak privatni zbor sam sestavlja svoj pravilnik.

Avstrijski gospodje lordi se redkokdaj oglašajo. Ali kadarkoli hočejo pokazati, da žive, pokazujejo le to, da je gosposka zbornica cokljia našega političnega življenja in da je v njej le preteklost okamenela. Gospodje pač mislijo, da je od Anglije do Avstrije jako daleč. Ali s tehničnimi daljavami so se zmanjšale tudi politične. Poraz, ki ga je angleška gosposka zbornica doživela v svojem konfliktu s poslansko, ni ostal tako tajen, kakor dogodek na Martu. Avstrijski lordi so še najmodrejši, kadar molče in kadar nihče ne misli nanje. Čim se zganejo, opominjajo vso demokracijo na svojo nepotrebnost in če bodo večkrat na tak način opozarjali nase, bodo pač sami krivi, da se bo javnost začela baviti z gosposko zbornico drugače nego bo gospodom ljubo. Prevzetnost ji ne more prav nič koristiti.

Naročajte se na Zarjo!

ker je slaboten stavec, da se nihče ne potegne zanj?« Nato sem jih ji priložil nekaj na tolsta lica. Če bi bil slišal, prijatelj, kakšen vik in vrišč je zagnala. Zatisnil sem si ušesa in odšel v gozd. Čez dve uri mi prisopihla deček nasproti. »Izvolite se ogledati pri gospodu.« Grem, vstopim. Sedel je raztogotenega obraza kakor puran in me ni pogledal.

— »Kaj pa ste napravili, — je dejal, — v moji hiši?« — Kaj takega, prevzvišeni? — sem mu odgovoril. — Če mislite na zgodbo z Nikitišno sem se pa potegnil za vašo prevzvišenost. — »Vaša stvar ni, — je dejal, — da se vmešavate v tuje ročbinske zadeve! — Razumeš? Rodbinske! In potem me je začel oštevati in zdelavati, da bi bil kmalu umrl! Govoril je, govoril, rohnel, rohnel, potem pa se je naenkrat zahotela brez vzroka. »Kako ste se le upali?« — je dejal. — »Kje ste vzeli pogum? Čudno! Upam, prijatelj, da vse to ostane med nami... Vaša gorečnost mi je razumljiva, ampak sami uvidite, da vam je nadaljno bivanje v moji hiši nemogoče...« — Tako torej! Čudno se mu je zdelo, da sem naklestil takega zaničnega satana. Baba ga je premotila! Tajni svenik je, red Belega Orla ima, nobenega predstojnika nima nad seboj, ampak stari babi se pa pokorava... Velike predprave, prijatelji, ima ženski spol. Ampak... snemi čepico! Generala neso... Koliko redov ima, moj bog! No, zakaj, za boga, so pustili dame naprej, ali se te mar razumejo na redove?

Godba je zaigrala.

NOVICE.

* **Skrivnostna ljubzenska drama.** V draždanskem hotelu sta se zastrupila 32-letni študent Langjoff in njegova nevesta, obadva z Danskega. Razen par popisanih papirjev, kopij in danskega denarja niso našli pri njih ničesar. Imena na perilu in vsa druga znamenja, ki bi se dala iz njih sklepati na osebnost mladih samomorilcev, so bila skrbno odstranjena. Zategadelj sumijo, da sta mlada ljubimec navedla napačna imena.

* **Samomor pri telefonu.** V Novem Yorku se je ustrelila bogata tovarnarjeva žena Robinsonova, ki je imela ljubzensko razmerje z lesnim trgovcem Tockrerjem. Preden je Robinsonova izvršila samomor, je telefonično poklicala ljubimec in mu dejala koncem razgovora, naj pazi na strel, ki bo končal njeno življenje. V naslednjem hipu je že slišal Tockrer dva strela, ki sta naglo padala drug za drugim. Brzo je hitel v gospojino stanovanje in go našel mrtvo pri telefonu s prestreljenimi senci.

* **Stebri družbe.** V Jeni so zaporedoma trikrat poverili mestne denarje in vsakokrat so se udeležili tega poverjenja mestni veljaki. Najprej je poveril več tisoč mark uradnik, ki je pobiral denar za mestno plinarjo; njemu je sledil policijski tajnik, ki se je tudi pregrešil na tuji lastnini in se je nato sam javil državnemu pravništvu. Te nečednosti so privlekle občinski svet do tega, da je sklenil splošno revizijo. In komaj so začeli meščani pozabljati na ta poverjenja »boljših« ljudi, že je planila med nje vest, da je pobegnil policijski asessor Koch s policijsko blaginjo.

* **Nepričakovano božično darilo.** V Quedlinburgu na Nemškem je vrgla boginja sreče podčastniškemu zboru druga kompanije ondotnega pešpolka lepo bogato božično darilo v naročje. 15 podčastnikov je skupno vzelo srečko pruske razredne loterije. Zadelo so na srečko 200.000 mark ter pride na vsakega nad 13.000 mark.

* **Vihar v milanskem gledališču.** Pri predstavi Armide se je dogodil v milanski »Scali« hrupen prizor. Orkester je zaigral kraljevo himno. Vsi gledalci so vstali s sedežev, samo socialisti so demonstrativno obsedeli, med njimi glasbeni kritik socialno-demokratskega »Avantia«. Patrioti so vsled tega uprizorili velik hrup in so se pomirili šele tedaj, ko sta »Avantijevca« kritika odvedla iz gledališča policijski komisar in stotnik karabincev.

* **Zvit roparski napad.** V Parizu je dobil dragotinar po telefonu obvestilo, naj pride z dragocenostmi v hotel. Dragotinar je šel. V hotelski sobi pa so ga napadli trije mošje in ga z revolverji prisilili, da jim je izročil svoje dragocenosti v vrednosti 7000 frankov. Nato so mu zamažili usta, ga zvezali in pobegnili. Rop so kmalu odkrili in enega izmed roparjev prijeli.

* **Smrt detektiva.** V Parizu je zasledoval detektiv zločinca, ki je bežal pred njim v podzemeljsko železnico. Tik pred odhodom vlaka je planil zločinca v vagon in že se je pričel vlak premikati. Železniški uslužbenci so zaprli vrata vagonov, ko je naenkrat na vso sapo prihitel detektiv in potisnil nazaj uslužbenca, ki mu je hotel zabraniti vstop v vlak. Detektiv je ravno odpiral vagonova vrata, ko je omahnil in padel pod vagon. Kolesa so šla čez njega in je bil takoj mrtev.

* **Krvavo maščevanje.** V Butterwicku sta se vračali sestri Izabela in Ivana Steffenson ponoči s plesa. Kmečki sin Jonas Marschal je ustrelil na deklici iz puške in je bila Ivana utripala mrtva, Izabela pa se bori s smrtno. Morilec se je po krvavem dejanju sam ustrelil. Marschal je bil ljubimec Izabele, ki pa ga je v zadnjem času zapustila. To je fanta navdalo s takim obupom, da je izvršil krvavo dejanje.

* **Molière na Japonskem prepovedan.** Na Japonskem je vlada prepovedala Molièrova dela, češ da je Molière anarhist in bi utegnila njegova dela motiti obstoječi red na Japonskem.

* **Morski roparji na Kitajskem.** Morski roparji so napadli kitajsko mesto Makao, meščane so pomorili in mesto opleni. Portugalske torpedovke so takoj odpile na lov za roparskimi ladjami, jih dohiteli in par izmed njih potopile.

* **Samomor učenca.** V Mannheimu se je obesil 13letni sin brivca Molha, ker je imel slabo izpričevalo. Starše je žalostni dogodek tem bolj potrl, ker je pred par dnevi povozil enega izmed njih otrok tramvaj in ga usmrtil na mestu.

* **Vsled špekulacij morilec in samomorilec.** Trgovca Sauer v Oberurselu na Nemškem je izgubil vsled nesrečnih špekulacij vse premoženje. V obupu je streljal z revolverjem na svojo rodbino in usmrtil nato še samega sebe. Desetleten Sauerjev sinček je bil mrtev na mestu, druge pa so prenesli težko ranjene v bolnico, kjer sta še umrla dečka Alfred in Adolf. Stanje težko ranjene matere kakor tudi četrtega sina in hčere se je močno poslabšalo.

* **Strasen umor.** V vasi blizu Albanyja, glavnega mesta države New York, se je zgodil strašovit umor. V hlevu za krave so našli pod senom strašovito razmesarjena trupla vdove

Mormonove in njenih dveh hčera. v sobi pa sinovo truplo. Prebivalstvo se silno razburja in to tembolj, ker se je zgodilo v zadnjem času več umorov, ne da bi bili prijeli morilca.

* **Ameriška kultura.** V državi Georgiji se je zgodil v mestu Washingtonu dogodek, ki nas živo spominja tistih barbarskih časov, ko si je vsakdo sam delal svojo pravico. V sodni dvorani so porotniki spoznali črnce Walkerja za krivega umora in ravno je hotel sodnik izreči smrtno sodo, ko se dvigne mlad mož s klopi za priče in ustrelil na črnce. V dvorani je bilo par hipov največje razburjenje. Na črnce je ustrelil John Hollinshead, ki mu je bil umoril črnce brata. Hollinshead je hladnokrvno stopal proti sodniku in mirno izjavil, da je hotel maščevati brata. Krogla je odtrgala črnce pol ust. Zdravnik ga je obvezal in menil, da rana nikakor ni smrtna. Nato so izrekli smrtno obsodbo in še tisto popoldne naj bi obesili črnce. Črnce je bil nezavesten, vsled hude poškodbe in so ga morali nesti do višal. Njegov obraz je bil silno spačen, s krvjo namočena obeza se je odvezala. Tako so tirali nezvestnega morilca na morišče in ga obesili. Dogodek je zbudil splošno nevoljo. Jena Hollinsheada so samo posvarili zaradi streljanja v dvorani in ga odpustili.

* **Rešitev iz skrajne nevarnosti.** Ob železniškem prelazu blizu Berlina je napadla delavca Avgusta Boseja božjast. Zgrudil se je na tla in se oklenil poleg stoječega učenca Leopolda Schmelinga. Ta ni imel moči, da bi obdržal božjastnika in je padel obenem z njim na tir. V tem hipu je prisopihal vlak. V zadnjem trenutku je planil na tir delavec Viljem Vogt in se mu je posrečilo, da je rešil učenca. Božjastnega delavca pa je vlak popolnoma zdobil.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Škof Jezlič** se zopet jezi nad nekeleikalnimi časopisi in sicer zdaj zaradi tega, ker so njegovi pastirski listi, s katerimi grmi proti »pokvarjenemu časopisju« toliko kolikor bob ob steno. Gospod Bonaventura se bo moral še mnogo jeziti, zakaj če njegove kletve že zdaj nič ne zaležejo, bodo zalegale čimdalje manj, ker enostavno ne more biti drugače. Naj pozikusi gospod škof, kak bi bilo, če bi ljudem prepovedal jesti in jim zažugal, da pridejo v peklo, ako ga ne ubogajo. Naravno je, da bi dosegel fiasko. Njegova prepoved glede na časopise je pa čisto podobna in zato mora biti učinek povsem enak. Sveda, če bi prihajali na Slovenskem sami idiotje na svet, bi že šlo; ti bi se zadovoljili z »Domoljubom« in »Bogoljubom«. Ali zdravi možgani imajo drugačne potrebe, prav tako kakor jih ima zdrav želedec. Zato se trudi gospod škof zaman, kar nam je sveda vseeno. Če ga jeza veseli, naj se jezi in če mu delajo kletve veselje, naj preklinja. Ali četudi je škof, bi mu vendar svetovali, da naj bo previdnejši s svojimi izrazi, zakaj tudi takemu milostivemu in domišljavemu zelotu ne daje nihče pravice, da bi smel zmerjati ljudi drugega mišljenja s »spriidenimi osebam«. Zaradi nas se lahko smatra za živega svetnika, kljub temu je tako zmerjanje nesramno in nič naj se blagi mož s svojim čudnim pojmovanjem krščanstva ne čudi, če mu enkrat kdo odgovori v tistem tonu, katerega se nauči od njega.

— **O uradnem gospodarskem društvu** nam pišejo: ... Neizogibni konec se bliža, uradniško gospodarsko društvo je na smrtni postelji. Na zborih članov, ki so vsi apatični, razlada ta konzumna organizacija svoje težave, naznanjajoče smrtni boj. Kdor pozna vrednost števil in kar se za njimi skriva, namreč za onimi števili mi, ki so jih razni govorniki na obnem zboru »Uradniškega gospodarskega društva« in sicer od predsednika Wolfa do poslanca Reisnerja in sodnega svetnika Višnjakaria povedali, ve, da je »Uradniškega gospodarskega društva« konec. Konkurz ali pa likvidacija! Saniranje je nemogoče! Vse lepe besede o zopetni povzdigi so prazna fraza. N. pr. manu-faktura-bлага da je za 40.000 kron. Je že prav; ali koliko pa je vredna ta zaloga? Niti 10.000 kron ne bo dobiti zaujo! Za »Glavno« in »Agro-Merkurijem« poiše tudi »Uradniško gospodarstvo«. Zopet lep nauk, da je treba za gospodarsko organizacijo res sposobnih ljudi! — Oprostite, malo primerov. Dobil sem v roke letno poročilo »Konzumnega društva za Ljubljano in okolico« za tekoče leto. Že na obnem zboru uradniškega društva je neko omejen napredek drugih konzumnih organizacij, pa opozarjal tudi na delavsko. Če dobi človek, ki zna čitati števila, to poročilo v roke, tedaj mora pritrditi tej primeri. Delavsko društvo je priča, da organizacija konzumentov ni prazna beseda, temveč da se s premišljenim gospodarstvom lahko veliko doseže. Zakaj števila, pregledno razvrščene v »Zadružnem koledarju«, da jih vsakdo lahko razume, kažejo resnično lep napredek. Uradniško društvo gre v pogubo, delavsko si utira pot. Tu me je obšla misel, da bi bilo pač ravno na konzumnem polju treba združevati moči, namreč da se cepijo. Zadržka pač ni nobenega, da se ne bi mogli tudi uradniki pridružiti delavskemu konzumnemu društvu, ki je na zdravi podlagi. Večje število članov pa razmerom

manjša režijska — to je gotovo pot, po kateri se prihaja do dobrih uspehov. Združitev vseh moči je temeljna ideja združništva in se mora tudi tukaj obnesti.

— **O gledališču** predava danes zvečer ob 8. sodrug E. Kristan. Predavanje priredi »Akademija«. Vsop prost. Prostovoljni prispevki v pokritje stroškov se pobirajo.

— **Božične priredbe.** »Zveza krojaških pomočnikov v Ljubljani« v nedeljo 24. t. m. v prostorih restavracije Matjan. Turjaški trg št. 1 (prej »Katoliški dom«). Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop prost. Za mnogobrojni obisk prosi odbor.

— **Brivnice in božični prazniki.** Slavno občinstvo se opozarja, da si da ostriti lase po možnosti med tednom. Brivnice bodo v nedeljo 24. in ponedeljek 25. t. m. odpote do 12. dopoldne, v torek 26. t. m. pa bodo ves dan zaprte.

— **Železniška nesreča na Viču.** Poročilo »Slov. Naroda« o železniški nesreči na Viču je netočno in napačno. Vlak ni povozil voza med čuvajnicama 644 in 643, ampak med 644 in 645. »Slov. Narod« piše, da je bil voznik ravno na sredi prelaza, ko je čuvaj zaprl prečnice in da tako voznik ni mogel ne naprej ne nazaj. Resnica je pa ta: Ko je bil voznik ravno na sredi prelaza, je začel čuvaj zapirati prečnice. Nato je voznik zadel ob kam-n železniškega mostu in ni mogel ne naprej, ne nazaj. Medtem je čuvaj zaprl prečnice. Na vpitje voznikovo pa jih je takoj zopet odprl. Voznik je nato hitro odpregel in odgnal oba konja. Ker je bil vlak blizu, je čuvaj prečnice zopet zaprl. Vlak je pridrvel in v trenutku zdobil voz. Čuvaj je bil torej pri tem popolnoma nedolžen. Dopolnilnik »Slov. Naroda« se naj pa drugič popolnoma orientira o stvari, o kateri misli poročati.

— **Prijeti vlomilec.** V zadnjem času so se dogodili v mestu trije vromi, ne da bi prišli na sled vlomilec. Dva vroma sta bila v Bončarjevo trgovino pred Škofijo, eden pa v stanovanju sester Souvan v Bathovenovi ulici. Pri vseh treh vromih je bilo škoda za 2000 K. Dne 11. t. m. je zvedel stražnik, da sedita v gostilni poleg starega pokopališča že vse popoldne dva sumljiva možakarja, izmed katerih ima eden ročno torbico. Zahteval je telefonično pomoči, ko pa se je vrnil k gostilni, je dobil obadva moža že na cesti ter ju je aretiriral. Mož s torbico se je izdal za Josipa Merlaka, mlajši pa za Novaka. Ko ju je privedel stražnik do železniškega prehoda na Dunajski cesti, sta se spustila v beg. Merlak je bežal po Blewiesovi cesti. Pri železniškem prehodu proti državniemu kolodvoru je vrgel proč ročni kovček. Ko mu je prišlo nasproti nekaj moških je splezal čez plot in tekla na travnik poleg predilnice in se kril v prekop. Tam ga je našel stražnik in ga po hudem odporu aretiriral. Merlak je doma iz Lovek pri Gorici. Na prsih ima mojstrsko izvedeno tetoviranje, ki predločuje drevesno deblo, ob katerega pritiska kača mačko, na vrhu je gnezdo na vejah pa sedita tička z razprostrtimi peroti. Torbico, ki jo je vrgel od sebe, so preiskali na policiji in našli v njej šest vitrihov, pilo, prazne liste in druge drobnjarije. Novak pa je ušel in so bila vsa poizvedovanja brezuspešna. Tekom poizvedovanj so dognali, da sta imela oba vlomilec še enega tovariša Ivana Mlačnika iz Železne kaplje, ki je uslužben na Dunajski cesti pri tvrdki za izdelovanje umetnih kame-nov. Prijeli so ga takoj drugi dan in spoznali v njem zločinca, ki je bil leta 1907 obsojen na dve leti težke ječe vsled tatvine. Nadalje so tudi dognali, da so vsi trije vlomilci pred dvema letoma skupaj odsedeli kazni v Gradski. Tisti vlomilec, ki se je izdal za Merlaka, se piše pravzaprav za Janeza Tavčarja ter je doma iz Ivanjega gradu pri Sežani. Tavčar je jako nevaren vlomilec v poletju l. 1908 so ga prijeli s pajdašem pri vromu; ko je obsedel večmesečno ječo, je moral k vojakom v Sežano, odkoder je pobegnil v Trst in je ustanovil s svojima kolegoma iz ječe vlomilsko družbo in so izvršili v okolici mnogo vlovov. Prijeli so jih pri vromu v vilo v Ljubljani je imela vlomilska trojica svoja posvetovanja pri Mlačniku. Novak se piše pravzaprav za Bubič in je doma iz Istre ter je nevaren vlomilec. Bubič in Tavčar sta stanovala pred nedavnim časom pod napačnimi imeni v Kolodvorski ulici. Slutijo, da je imenovana trojica izvršila še več vlovov po Spodnjem Stajerskem, Kranjskem in Trstu ter da ima še več kolegov. Mlačnika in Tavčarja so fotografirali, nato so ju izročili dež. sodišču.

— **Divja lovc.** V gozdu Golobčevca pri Postojni je zasačila orožniška patrulja dva mlada divja lovca, ki sta imela lovski puški. Ko sta fanta zapazila orožnike, sta se spustila v beg. Zasledovanje orožnikov je bilo brezuspešno.

— **Mrtvega so našli.** V Podstudenem pri Kamniku so našli dne 14. t. m. ob 7. zjutraj mlinarja in posestnika Martina Podstudenška mrtvega v strugi ob mlinu. Zločin je izključen. Najbrž je ponesrečenec odpiral ponoči zatvornico, pa mu je na mokri deski spodrsnilo, da je padel v vodo in utonil.

— **Seja lesnih delavcev in veselilnega oduka** je danes ob 6. zvečer v društvenih prostorih. B a b s e k.

Štajersko.

— **Trbovlje.** V četrtek dne 21. t. m. je ob pol 7. zvečer v „Delavskem domu“ važna diskusija. Rudarji in rudarske žene naj se je v čim večjem številu udeležijo.

— **Regulacija učiteljskih plač.** Po novem načrtu, ki je bil od deželnega odbora odobren, se razdele učiteljske plače takole: I. v 1., 2., 3. letu (počeni od dneva definitivnega imenovanja) 1400; II. v 4., 5., 6. = 1600; III. v 7., 8., 9. = 1800; IV. v 10., 11., 12. = 2000; V. v 13., 14., 15. = 2200; VI. v 16., 17., 18. = 2400; VII. v 19., 20., 21. = 2600; VIII. v 22., 23., 24., 25. = 2800; IX. 26., 27., 28., 29. = 3000; X. v 30., 31., 32. in 33. letu = 3200 X. V razredih I. do VII. se avanzira po tri in tri leta, v zadnjih treh, VIII., XI. in K. razredu pa po štiri in štiri leta. Kakor je iz načrta razvidno, odpa-dejo draginjska doklada, kvinkveniji in deceniji.

— **Rudniška nezgoda v Velenju.** V soboto dne 9. t. m. popoldne je zasulo na št. 22. rudarja Jerneja Tomana. Po trupal-nem delu so ga potegnili izpod premoga in izpod kangarja.

Strankin vestnik.

Podružnice Slov. del. zveze „Vza-jemnost“ imajo v tekočem tednu sledeče redne mesečne sestanke:

Škofjeloška podružnica pri-redi v soboto 23. t. m. ob 8. zvečer društveni sestanek v gostilni pri O. Guzelju.

Umetnost in književnost.

Iz pisarne slovenskega gledališča. V četrtek se ne igra. — V petek zvečer prvič opera „Carmen“ za par-abouente.

Opereta. Snoči je gostovala gospa Pola-kova iz Zagreba v vlogi pevke Angele v Le-harjevi opereti „Grof Luxemburški“. Ga. Po-lakova je ljubljanskemu občinstvu tako dobro znana, da zadostuje konstatirati, da je nien glas še vedno poln svežosti, njena igra mična in rafinirana, da se zna krasno kostimirati in da se giblje na odru elegantno kakor v pra-vem salonu. Občinstvo jo je pozdravilo takoj ob nastopu, žela je viharne aplavze in dobila šopek rož. Tudi sicer je bila predstava v celoti dobra, le da se pri reprizah vtihotaplja jo bolj-inbolj vsakovrstne grobosti, katerih pri pe-miéri ni bilo opaziti. Nekateri igralci zelo na-pačno presojajo efekte; če se izgovarja „lju-lju-ljubene“, ni učinek komičen, ampak zelo neprijeten. Tisto sicer tako vsiljivo, ali po pra-vici osamelo klako nezrelih „gurmanov“ smo že omenili; vsaj kadar je gost na odru, se ji ne bi bilo treba tako klanjati, da se ponavlja tako plitva točka kakor polka v drugem aktu. Zavlačenje namreč itak nič ne koristi opereti, pri kateri mora človek včas kar mižati, da mu neslani dogodki na odru (kakor glupi feti-šizem rokavice) ne pokvari glasbenega užitka.

Odborova seja „Matice Slovenske“ bo v sredo, dne 20. dec. 1911 ob 6. zvečer v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Poročilo predsedništva. 2. Potrditev zapisnika. 3. Vse-bina, obseg in honoriranje publikacij za leto 1911/4. Program za l. 1912/5. „Matica“ ob 50letnici svojega obstanka. (Referat g. Milčin-skega). 6. Tajnikovo poročilo. 7. Slučajnosti.

Državni zbor.

Dunaj, 19. decembra.

Danes je zbornica gladko nadaljevala razpravo

o davku na pivo in žganje.

V debato so posegli posl. Kalina, Funk, Fresl, Lössl, dr. Viskovsky; razen češkega radikalca Fresla so se vsi deba-terji ogrevali za povišanje davka na alko-holne pijače. Od socialnih demokratov je govoril sodr. Schacherl, ki se čudi vlad-nemu pogumu, da nekaj dni po odklonitvi ljudskih zahtev v mesnem vprašanju stopa pred ljudstvo z novimi davčnimi terjat-vami,

ne z razbremenitvijo, temveč z novo obre-menitvijo ljudskih slojev.

To je vladna parola in večina ji ubog-ljivo sledi. Še 11. maja 1909 je bila v zbor-nici vložena interpelacija, ki omenja »tež-ke pomisleke zoper zvišanje davka na pivo«. Z ozirom na podražanje piva vprašuje interpelacija finančnega ministra, kaj misli proti temu ukreniti. Interpelacija je podpisana od gospodov, ki so danes naj-zvestejši oprode grofa Stürgkha. Vse svoje težke pomisleke bodo zavili

v pohlevno resolucijo

in jo odkazali finančnemu odseku, za nove davke pa bodo glasovali z obema rokama. Danes se vlada izgovarja, da bodo dežele vkratkem zvišale davek na pivo, če ga ne zviša država. Ta izgovor pa je prazen, ker vlada ni primorana, da take deželnozbor-ske sklepe predloži v sankcijo. Podoben je morali žepnih tatov,

ki si mislijo: če ne ukrademo mi, se krade še vseeno, torej ukrademo raje sami! To je tripolitanska morala! Za njo se skriva

velika neodkritosrčnost. Majave postave, žganjarji, naj stabilizirajo naše finance! To so resnični patriotje.

stebri armade in šole.

Kakor jata jastrebov se snuščajo dr-žava, dežela, žganjarski slahčiči, židje in maziljenci na ubogo ljudstvo in mu trgajo z živega telesa meso, kos za kosom. Sli-šali smo, kdo dobiva žganjarske premije, premije za trovanje ljudstva, državne pre-mije za povzročanje srčnih in jetrnih bole-zni, živčnih in možganskih boli, premije

za polnjenje bolnic, blaznic in kaznilnic.

Če človek primerja to premiranje žganjarstva z lepimi besedami ministrov, ces. namestnikov itd. na protialkoholnih shodih, vzkipi nad to brezobrazno hinav-ščino. Nad 98 milijonov je donesl državi 1910 davek na žganje, za 29 milijonov več nego 1898. V minulih 12 letih vsega vkup 1 milijardo in 125 milijonov kron! Doma se je popilo milijon hektolitrov, t. j.

nad 100 milijonov litrov čistega alkohola.

Ne le da država deli nagrade za alko-holno zastrupovanje domačinov, tem-več plačuje tudi premije na izvoz — pro-hl 7 K. V »slavno« anektirane dežele Bosno in Hercegovino izvažamo 5000 hl, to je:

500.000 litrov protikulturnega seruma, in to plačujejo avstrijski siromaki, katerim samim nedostaja kulture; taka je naša kulturna mislija na Balkanu.

Kdo bo plačal?

Žganjarskim baronom ne prihaja niti v sanjati na misel, da bi iz svojega pla-čali svoje patriotično navdušenje za do-movino, za vojne barke, za brambno re-formo. Vse novo breme bodo zvalili ljud-stva na rame. Da bi se trajno zmanjšalo žganjepitje vsled višjega davka, ni upati, pač pa bo tem ljudem, ki žive v suženjstvu alkohola, ostajalo še manj denarja za hra-no, še slabše se bodo oblačili, še slabše skrbeli za duševne potrebe. Zato so tudi abstinentje med socialnimi demokrati proti zvišanju davka na pivo in žganje. Drugod porablja država desetinko davka v protialkoholne namene, pri nas zapira

žrtve svoje alkoholne politike v ječe in blaznice. Zakon proti pijanosti je romal v koš. Če bi zbrali vse solze, ki jih alkohol iztisne ženam in otrokom, sol-ze kesanja po ječah, solze bolečin po bol-nicah in blaznicah, nastalo bi

jezero gorja in bolesti;

in če bi zbrali kletve in zdihe, nastal bi vihar. Ta ocean in ta orkan bi podrla dru-žabni red, ki ne živi le od izkoriščanja, temveč tudi od otrovanja ljudstva.

Po izvajanjih generalnega govornika Hudeca je zbornica odkazala davčni pre-i-logi finančnemu odseku.

Nato je prišla na vrsto razprava o poročilih draginjskega odseka.

Po kratkih izjavah poročevalcev je zbornica sprejela zakon o državnih pri-spevkih za stanovanjsko oskrbo, o davč-nih olajšavah in o stavbnih zadrgah; da-lje je sprejela odsekovne predloge za po-vzdigo poljedelstva in o zasilnih zgradbah. Manjšinski predlog posl. Winterja (soc. dem.), da naj tisti posestniki, ki jim vsled državnih melioracij priraste vrednost zemljišča, vračajo subvencije državi, je bil odklonjen, zakaj med meščanskimi poslanci, z mest in z dežele, je lepo število sub-vencioniranih posestnikov.

Jutri bo zbornica obdelala odsekovo poročilo o mezdnem zboljšanju drž. de-lavcev, dalje zakon o nočnem delu ženskih v rudnikih in celo vrsto drugih reči; po-tem začno božične počitnice.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Dumdum bombe.

Carigrad, 20. dec. Napram italijan-skim dementijem o rabi razstrelil od strani italijanskih čet. izjavlja vojno ministrstvo, da ma dumdum bombe, ki so zaznamovane z znakom italijanske državnice to-varne.

Mirovno posredovanje?

Pariz, 20. dec. V tukajšnjih diploma-tičnih krogih se vzdržuje vest, da predlože velevlasti takoj po božiču Turčiji in Italiji mi-rovne predloge.

Volitve na Hrvaškem končane.

Zagreb, 20. dec. Volitve so končane in je njih rezultat naslednji: hrvaško-srbska koalicija je pridobila 4 man-date, izgubila jih je 8, vseh mandatov ma 24; stranka prava je pridobi-la 4 mandate, enega je izgubila, ima vseh mandatov 27; vladna stranka je pridobila 8 mandatov in 3 iz-gubila ter ima 29 mandatov; kmečka stranka je pridobila 1 man-dat in 1 izgubila ter ima 8 manda-

tov; srbsko radikalna stranka je pridobila 3 mandate, ta stranka ni imela preje nobenega poslanca v saboru. Cen-trov klub je izgubil vseh pet mandatov in nobenega pridobil. V sploš-nem pomenijo volitve hud poraz za bana.

Ogri v delegacijah.

Budimpešta, 20. dec. Ogrska delegacija se z ozirom na sestavo bi-stveno ne spremeni. Namesto umrlega poslanca Maylenderja kandidira prejšnji zbor-nični predsednik Berceviczy. Just-hova stranka odpošlje poslanca grofa Batthyanyja, Ludvika Holla in Samuela Bakonyija; Košutova stranka pa Franca Košuta, grofa Alberta Apponyija, Belo Mezőffy-ja in Zoltana Dezyja. Člani ogrske dele-gacije se suidejo na posvetovanje v petek ob 6. zvečer.

Velik požar.

Budimpešta, 20. dec. V tovarni za lesne izdelke bratov Meister je izbruhnil večeraj velik požar. Najbrž je zlobna roka zanetila požar. Škode je 300.000 K.

Zgradba se je podrla.

Košice, 20. dec. Pri gradnji novega šolskega poslopja se je zrušila stena in podsula osem delavcev. Dva delavca sta bila mrtva, šest smrtnonevarno ranjenih.

Vohunska afera v Galleli.

Brody, 20. dec. Predvečerjem so pri-jeli tu žensko, ki pa se je na policijskem komisariatu o njej izkazalo, da je moški, oblečen v žensko obleko. Aretiranec je ljud-skošolski učitelj Newalewski iz Varšave. Našli so pri njem pisma, ki dokazujejo njegovo vohunstvo v pri-log Rusiji.

Češki duhovniki proti knezoškofu.

Praga, 20. dec. Del češkega duhov-ništva, ki se imenuje naprednega, priobčuje protest proti kardinalu-knezoškofu, ker ne do-voljuje semenišnikom razen par katoliških li-stov nobenega berila in jim pre-poveduje znanstvena dela.

Roparski napad v brzovlaku.

Beuthen, 20. dec. V brzovlaku Petri-kava-Varšava so napadli bančnega blagajnika Schusterja roparji in ga oropali 200.000 mark. Roparji so pobegnili.

Iz carjeve države.

Peterburg, 20. dec. Socialno demokratična frakcija ruske dume je vložila interpelacijo na podlagi do-kumentov nekega Kozakova, iz katerih je razvidno, da je znani predsednik zveze ru-skih ljudi dr. Dubrovin najel leta 1906. Kozakova in še dve drugi osebi, da bi umo-rili poslanca Karavajeva. Morilec je tudi plačal. Orožniški častnik, ki mu je bilo podrejeno politično vohunstvo, je pri umoru Karavajeva stal na straži, da so morilec lahko ušli. Častnik je tudi za-gotovil Kozakovu, da bodo umor zvalili na žide. Ko je dr. Dubrovin najemal politične morilce, je ostro napadal Witteja in je pripovedoval članom zvoze, da je ukradel Witte kot minister carju mno-go pisem in jih hrani v berlinski banki Mendelsohn. Car je pretil, da bo dal pri-jeti Witteja. Ta pa je izjavil, da ob-ja-vi v tem slučaju carjeva pis-ma. Dubrovin je nadalje izjavil, da ima na razpolago več milijonov, da dobi tista pisma. Socialno demokra-tični poslanci so vprašali justičnega ministra, če so mu ta dejstva znana in zakaj ni dal prijati Dubrovina.

Ministrska kriza v Turčiji.

Carigrad, 20. dec. Ministrski svet je sklenil, da odstopi, ako zbornica odkloni izpremembi predlog o razpustitvi zbornice, Ker tu računajo z odklonitvijo predloga. so dnevi Sajdovega kabineta šteti.

Viničarski nemiri na Francoskem.

Pariz, 20. dec. V Epernayju so zo-pet izbruhnili nemiri med viničarji, ki ob-metavajo s kamenjem vinske trgovine. Prišlo je do spopada med orožniki.

Zarota proti predsedniku Mehike.

Pariz, 20. dec. „Newyork Herald“ po-roča, da so prišli na sled zaroti proti predse-dniku Mehike Maderu. Predsednika so na-meravali ustreliti v hotelu. Med zarotniki sta tudi dva generala.

Carnegie za mirovne namene.

Bern, 20. dec. Carnegie je obljubil mi-rovnemu biroju za leto 1912 z nesek 100 tisoč frankov.

Homatije v Perziji.

Teheran, 19. dec. Prejšnji šah je sedaj v Gimiš-Tepe. Medžliji so odklonili rešitev spora z Rusijo, kakor ga je predlagal kabinet. Rusija baje prične v četrtek prodirati na-

prej. Prebivalstvo Teherana je brezbržno. Samo žene vztrajno nadaljujejo z bojkotom proti Rusom Trgovine se danes najbrž odpro.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zahvala.

Pozodom bridke izgube našega očeta oziroma soproga

KARLA ČUDNA

izrekam v svojem imenu in v imenu svojih otrok vsem sorodnikom, pri-jateljem in znancem, za častno spremstvo rajnega k zadnjemu počitku, najsrčnejšo zahvalo. Globoko zahvalo izrekam zlasti firmi Julij Meinel, za krasni venec, kakor tudi za udeležbo pri sprevedu. Zahva-ljujem se nadalje zastopstvu zveze les. del. v avstr. kakor tudi domači duhovščini za spremstvo, sl. pev-skemu odseku društva „Vzajemnost“ pod vodstvom g. Baloga za krasno tolažilno nagrobno petje. Presrečna zahvala vsem.

V Ljubljani, 19. dec. 1911.

Zalujoča soproga.

3

zlati nauki!

I.

Kdor s „FLORIAN-om se kreпча,
Zmeraj dober tek ima!

II.

Če zelodec godrnja,
Pij „FLORIAN-“, ga rešita

III.

Ni otožen, ni bolan,
Ta, ki vživa

Postavno varovano

Laška in dunajska

kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gova je-dila, zmira sveže morske ribe in iz-vrstno in ravno došlo vino „Brioni“. Fina polenovka. Kuhinjo vodi staro-znani kuhar gospod Sornato. Sprejema se abonente na hrano in deklice v pouk. Na novo urejeni prostori. — Slavnemu občinstvu se najviljudneje priporoča

Ljudevit Haidinger.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in ri-salnimi potrebščinami

Jernej Bahovec

naslednik

Ivan Gajšek

Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

(Palača Assicurazione Generali).

Tovarniška zaloga pisemskega papirja in šolskih zvezkov. — Razglednice: ljubljanske, pokrajinske, planinske itd. — Založništvo nastanskih slik za Černivčevo računice. — Slikarske potrebšči-ne-barvice, čopiči itd. — Črtna vsake vrste. — Ve-lika zaloga kipov slovenskih literatov. — Spomin-ske knjige.

Modna in športna
trgovina

P. Magdić, Ljubljana

Nasproti
glavne pošte

Krasne bluze

iz svile, volne, batista in barhenta. Hišne halje, spodnja krila, predpasniki za dame in otroke. Modererji najmodernejši kroj v krasni izberi. Batist in šifon modererki.

Damski klobuki

in čepice, otročji klobuki in čepice, pajčolani, igle za klobuke, pajčolani za neveste, mirtovi venci in šopki.

Pletene jope

v poljubni barvi, pletene športne jope, pletena spodnja krila, pletene boa in mufi, pletene čepice in klobuki, krasna izbira dežnikov in solnčnikov.

Špecialiteta šerp

za gledališče, svilnate in čipkaste šerpe, volnene rute (pleti). Svilnato blago modno in gladko in v najmodernejših vzorcih, gladki in pa modni baržuni, pliši, tenčice.

Damsko perilo

ovratniki, manšete, srajce, spodnja krila, hlače, predpasniki, žepni robci, krasna izbira švicarske vezenine, kopalni plašči in obleke frotir brisalke in vse druge kopalne potrebščine.

Jesensko, zimsko

tricot perilo, majce, spodnje hlače. Reform hlače, iz klota in pletene, modne nogavice, pletene in suknene gamaše, nočni čevlji za dame in otroke.

Kožuhovina

boa, mufi, klobuki, čepice, rokavice iz sukanca, kože, pletene in čipkaste, krasne ročne torbice, denarnice in verižice.

Narodne zastave

narodne torbice, blazine, preproge, tableti, zagrnjala, vezenine. Razni društveni znaki, potrebščine za telovadna društva in drugi šport.

Potrebščine za šivilje

čipke, čipkasto blago, čipkasti ovratniki, šerpe, vložki in motivi, pozamenterija, vezenine, sukanec za šivanje, pletenje in vezenje, svilnati in baržunasti trakovi, podloga gumbi, zlate in srebrne resice, čipke, žnor, porte in trakovi.

Modno perilo

kakor srajce bele in barvaste, spalne srajce, spodnje hlače, žepni robci, ovratniki, manšete, naprsniki beli in barvasti.

Cilindri, klobuki

trdi in mehki vedno najnovejše oblike in barve. Zaloga svetovno znanih Borsalino in Pichler klobukov. Čepice iz angleškega sukna, usnjate in kožuhovinaste.

Trikot perilo

kakor srajce, majce, hlače, potne jopice, dr. Jägrovo volнено zdravstveno perilo. Dr. Lahmannovo zdravstveno perilo iz bombaža.

Dežniki in palice

vsake izvršbe in cene, glaloše, nočne čevlje najboljše kakovosti, usnjate, suknene gamaše, pletene patent gamaše, potovalni pleti in odeje, zračne blazine.

Kravate, pentlje

samoveznice, vedno najzadnje novosti, od priproste do najfinejše vrste. Ščitniki iz svile, volne in bombaža. Moderni svilnati robci za žep.

Špecialiteta gumb

za manšete, prsi in ovratnike, rokavice iz sukna, kože, volne in pletene, naramnice in podveze, vsemogoči sistemi in cene.

Za lovce

pleteni telovniki, (flanel srajce iz volne in polvolne), dokolenice, nogavice, rokavice, čepice, nahrbtniki. Nepremočljivi plašči iz oljnate tvarine.

Milo, dišave

ustna voda, voda za lase, kolinska voda, zobna krema, puder, ščetke za obleko, lase, zobe, nohte, brke in klobuke, glavničke, zrcala obveze za brke, gumijaste gobe in vse druge toaletne predmete.

Za turiste

volnene srajce, sviterji in nogavice, dokolenice, nahrbtniki, špecialiteta pletenih gamaš, dereze, krplje, cepini, vrvi, plezalke, ski, sanke, raznovrstne aluminijum posode itd.

Modna in športna
trgovina

P. Magdić, Ljubljana

Nasproti
glavne pošte